

Література

1. Соловій Л.С. До питання бездомності в Україні: масштаби, соціальні аспекти, проблеми забезпечення житлом / Л.С. Соловій // Сучасні проблеми архітектури та містобудування. - 2008. - Вип. 19. - С. 299-306.
2. Верлан-Кульшенко О.О. Проблема бродяжництва в Україні в контексті сучасного європейського законодавства / О.О. Верлан-Кульшенко // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. - 2012. - Вип. 3. Серія "Юриспруденція". - С. 174-176.
3. Алексеева Л.С. Бездомные России / Л.С. Алексеева // Социологические исследования. - 2003. - № 9. - С. 52-61.
4. Соболева Л. Бездомность и алкоголизм в Венгрии

- / Л. Соболева // Обзорение психиатрии и медицинской психологии В.М. Бехтерева. - 1995. - № 1. - С. 127-131.
5. Альтшулер В.Б. Патологическое стремление к алкоголю / В.Б. Альтшулер. - М.: Имидж, 1994. - 216 с.
6. Mungo S. Cheap Alcohol is Killing Homeless People / S. Mungo // FEANTSA Flesh Newsletter. - April 2013. - P. 4-5. - [Електронний ресурс]: <http://feantsa.org/spip.php?rubrique41&lang=en>.

Назаренко Д.О.
кандидат юридичних наук
доцент кафедри кримінально-правових
дисциплін ФПМК ХНУВС
Надійшла до редакції: 04.10.2013

УДК 341.46

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ БОРТЬБИ З ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОЮ НАРКОЗЛОЧИННІСТЮ В ЗОНАХ МІЖНАРОДНИХ ОПЕРАЦІЙ З ПІДТРИМАННЯ МИРУ: ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Пядишев В. Г.

Локальні збройні конфлікти сьогодні несуть нестабільність і відгомони своїх громадянських війн до країн близького оточення та до держав, що надають притулок біженцям, і навіть загрожують світовому миру. Визнання цієї небезпеки світовою спільнотою відбилосся у створенні мережі міжнародних операцій з підтримання миру (МОПМ). Збільшення питомої ваги внутрішніх збройних конфліктів, тобто таких, коли неможливо розділити сторони, які ворогують, демаркаційною лінією й міжнародними військовими силами, на передній край боротьби за відновлення стабільності в зонах конфліктів висунуло міжнародну цивільну поліцію. Через низку причин, однією з яких є вичерпання ресурсів ООН на розгортання нових МОПМ, сьогодні вкрай необхідно забезпечувати високу ефективність МОПМ взагалі й міжнародної цивільної поліції зокрема. Актуальність наукової діяльності щодо вдосконалення участі українських правоохоронців у складі МОПМ насамперед визначається Указом Президента України № 435/2009 "Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 24 квітня 2009 року "Про Стратегію міжнародної миротворчої діяльності України" [1].

Вкрай важливо, що зони локальних збройних конфліктів миттєво перероблюються на джерела чи транзитні шляхи для транснаціональної наркозлочинності, яка вражає генофонд не тільки на терені конфлікту, але майже в усіх країнах світу. Для підтримання такого стану транснаціональна наркозлочинність активно заважає відновленню стабільності в регіоні конфлікту, тобто відверто перешкоджає досягненню цілей МОПМ.

Значну кількість робіт практиків і науковців з країн-учасниць МОПМ, зокрема з України та з Російської Федерації, присвячено багатьом аспектам підвищення ефективності МОПМ. З 1999 по 2011 рік за напрямом "забезпечення підготовки та участі персоналу національних правоохоронних органів у МОПМ" завершили дисертаційні дослідження О.О. Телічкин [2], О.А. Грідчін [3], В.О. Заросило [4]; за напрямом "застосування міжнародного права у вирішенні збройних конфліктів" — О.Є. Болгов, С.О. Єгоров, О.О. Хохлишева, Кебеде Гобена Геллан, Ю.В. Земсков; за напрямом "розвиток, еволюція

і перспективи діяльності міжнародних організацій щодо збереження миру" — О.О. Хохлишева, А.А. Делінський, В.С. Ржевська, С.С. Новіков, Ю.В. Запарій, С.Н. Снегіна, І.М. Крупянко, Е.В. Годованик; за напрямом "захист прав людини і міжнародне гуманітарне право" — Мохаммад Абдель Карим Мусса Аль-Нсур, Н.В. Плахотнюк, А.А. Мавєвська, Л.В. Пастухова, Ю.В. Климчук, В.И. Дяченко, В.Х. Ярмакі, П.Г. Зверев, С.В. Бухмин, Л.Н. Тарасова.

При цьому боротьбі з наркозлочинністю в стабільних державах присвятили свої праці багато науковців, зокрема українці, наприклад: А.М. Полях [5] — щодо криміналістичної характеристики, О.В. Одерій [6] — щодо розслідування, В.О. Пшеничний [7] — щодо запобігання поширенню. Проте в зонах МОПМ боротьба з наркозлочинністю має свої особливості: додаткові проблеми й переваги, які вимагають окремого вивчення. До того ж більшість організаційно-управлінських заходів щодо підвищення ефективності зазначеної боротьби потребує міжнародно-правового обґрунтування. Зазначені питання в перелічених та інших публікаціях ще не досліджені.

Ціллю цього дослідження є встановлення причин виникнення й ступеня негативного впливу транснаціональної наркозлочинності на ефективність міжнародних операцій з підтримання миру, а також визначення організаційних і міжнародно-правових заходів для її подолання.

МІСЦЕ НАРКОБІЗНЕСУ В СИСТЕМІ НАЙПРИБУТКОВІШИХ ОРГАНІЗОВАНИХ ЗЛОЧИНІВ У ЗОНАХ МОПМ

Як свідчить практика, під егідою збройних конфліктів завжди зароджується й набирає силу організована злочинність за всіма найприбутковішими напрямками злочинної торгівлі: 1) зброєю, 2) людьми, 2) органами, 4) наркотиками. Найгіршим є те, що ця злочинність зазвичай зростається з політичними партіями боків конфлікту на підставі взаємного інтересу: злочинність надає партіям фінансову підтримку, а корумповані політичні діячі й посадовці надають протекцію організованим злочинності. Яскравим прикладом тому є очолювання Прем'єр-міністра Косово Хашимом Тачи торгівлі зброєю та людськими органами в регіоні протягом тривалого часу [8]

Від початку широкого розгортання мережі МОПМ

Протидія злочинності: проблеми практики та науково-методичне забезпечення

знадобилося майже 10 років, щоб світова спільнота в особі ООН визнала на теренах МОПМ таку широкомасштабну проблему, як торгівля жінками для примусової проституції, і нарівні в кожній МОПМ укомплектувала відповідними фахівцями спеціально утворені підрозділи по боротьбі з торгівлею людьми та проституцією [9]. Але зонам пост-конфліктного періоду також притаманна проблема широкомасштабного розгортання нелегального наркобізнесу. З великої множини публікацій розглянемо декілька прикладів з 4-х континентів.

В Афганістані у 2011 р. виробництво опіуму надало 10 % економіки, а площа посівів опійного маку підвищилася на 18 % у порівнянні з попереднім роком [10]. У Судані (що межує з МОПМ у Дарфурі) у 2011 р. владні особи, які відповідають за боротьбу з наркобізнесом, “дзвонять в усі дзвони” про “божевільне” збільшення темпів незаконного вживання наркотиків у країні. “Всесвітній Звіт про наркотики” (World Drug Report) позиціонує Судан на 12-те місце у світі за кількістю марихуани (17255 кг), що вилучено у 2009 році [11]. В Європі найнижчі ціни на нелегальні наркотики – у Косово [12]. Гаїті стає перевалочним пунктом для кокаїну та інших наркотиків, призначених для ринків Північної Америки і Європи [13].

На жаль, керівництво ООН цю проблему досі ніби не помічає. Отже, у складі МОПМ не створюються спеціалізовані підрозділи, призначені для боротьби із зазначеним видом злочинності, незважаючи на поклики на допомогу з теренів МОПМ. Так, стосовно величезної проблеми з нелегальними наркотиками на Гаїті, начальник митної служби країни Жан-Жак Валентен повідомляє про неможливість її розв’язання власними (Гаїті) силами [14], при цьому МОПМ для цієї країни “не розроблялася, як міжнародні антинаркотичні сили” [13]. Аналогічно, стосовно МОПМ у Косово: “Боротьба з нелегальною діяльністю з наркотиками не є частиною мандата КФОР” [12].

ПРИЧИНИ СТІМКОГО ЗРОСТАННЯ НАРКОБІЗНЕСУ НА ТЕРЕНАХ МОПМ

Чому ж мережа наркобізнесу настільки активно розгортається саме на теренах МОПМ? Тому є два підґрунтя.

По-перше, місцеві (і транснаціональні) злочинці й пов’язані з ними корумповані політики не можуть нехтувати таким надприбутковим джерелом коштів, як наркобізнес. Наприклад, у детальних документальних поліцейських доповідях ЄС підтверджуються зв’язки Армії визволення Косово зі злочинними синдикатами в Албанії, Туреччині та Європейському Союзі [15]. Треба зазначити, що через тяжкий економічний стан населення зон МОПМ, місцеві кола наркоділків розраховують на закордонних споживачів. Отже, більшість банго (марихуани) надходить до Судану від периферійних районів країни особливо із західного регіону Дарфур (де розташована МОПМ), що відрізняється низьким рівнем безпеки через збройний конфлікт [11]. Косово є транзитним пунктом для афганського героїну до Західної Європи через Туреччину [12]. До 80 % героїну, що продається в ЄС, йде через Балкани [16, 43]. Боснія і Герцеговина має стратегічну позицію на балканському маршруті [17, 12]. Тобто цей вид злочинності в зонах МОПМ від початку прагне транснаціонального розвитку.

По-друге, здійснення цього “бізнесу” в умовах МОПМ має значні “переваги”. У Боснії “політична нестабільність, злидні, корупція, пористі кордони створюють ідеальні умови для контрабанди наркотиків” [16, 42]. Тому ж сприяють “збитки, понесені економікою, удар по соціальним і моральним цінностям, підвищення

рівня безробіття й бідності” [17, 9]. У Косово “торговці наркотиками роблять капітали на слабкому контролі кордонів” [12]. “Високий рівень інституційної неспроможності, політична нестабільність, безвідповідальне урядове правління й глибоке недорозвинення... сприяли трансформації Західної Африки в центральну зону транзиту кокаїну з Анд до прибуткового західноєвропейського ринку” [18, 7].

До зазначених “сприятливих умов” розгортання наркобізнесу на теренах МОПМ можна сміливо додати корупцію з її проявами в усіх шарах місцевої влади. Наприклад, в Афганістані відсутність співпраці з боку деяких державних органів “перешкоджає зусиллям щодо викорінення наркобізнесу” [10], у Косово прикордонна поліція й агенти митниць схильні до корупції [12].

ЧИНИКИ, ЩО ВИМАГАЮТЬ НЕГАЙНОЇ БОРОТЬБИ З НАРКОБІЗНЕСОМ НА ТЕРЕНАХ МОПМ

На перший погляд, перелічено досить причин, щоб звернути увагу й ресурси ООН на проблему наркобізнесу в зонах МОПМ. До того ж є досить вагомі причини прискорити боротьбу з наркобізнесом у зонах МОПМ. Справа в тому, що наркобарони не бажають надовго залишатися в тіні тих чи інших політичних партій і посадовців. Вони прагнуть вийти з-під їх контролю, незважаючи на те, що їх домінування не обіцяє країні загалом нічого путнього. Доказами тому є події початку 90-х років у Колумбії [19] та нещодавно в Мексиці [20], коли організації наркоторговців безпосередньо виступили проти уряду, що призвело до загибелі тисяч людей у збройних конфліктах між добре озброєними наркоторговцями й силами держбезпеки.

Після наведених аргументів ніби не треба доводити, що активність наркобізнесу на терені МОПМ значною мірою гальмує процес досягнення завдань, що стоять перед МОПМ стосовно сприяння створенню самодостатньої держави. Проте слід окремо зауважити, що навіть при досягненні майже всіх цілей, що стоять перед МОПМ, крім одної – викорінення наркобізнесу, її завершення буде згубним для країни, оскільки наркобізнес, що одержав свій первинний розвиток протягом конфлікту, по завершенні МОПМ, як стримуючого чинника, швидко набере небувалі оберти, дестабілізуючи ситуацію в регіоні. Показником цього можуть бути значні кількості наркотиків, що почали виявлятися в країнах по завершенні МОПМ. Так, у Боснії близько тонни різних виявлених наркотиків, переважно марихуани й героїну, було спалено в південно-східному місті Гачко 13 грудня 2012 р. [21].

НЕОБХІДНІСТЬ КОМПЛЕКСНОГО ПІДХОДУ ДО БОРОТЬБИ З НАРКОБІЗНЕСОМ НА ТЕРЕНАХ МОПМ

Отже, для свого укорінення саме в зонах МОПМ наркобізнес має значно більше можливостей: відсутність гідної правоохоронної системи, тотальний правовий нігілізм, наявність будь-якої зброї в неабиякій кількості, майже тотальне безробіття тощо. До того ж слід додати, що цей кримінальний бізнес вже з ознаками транснаціонального зароджується на цьому терені до розгортання МОПМ, тобто до включення в роботу міжнародної поліції. Тому ми вважаємо, що з наркобізнесом саме на теренах МОПМ слід боротися вкрай агресивно, одночасно використовуючи всі можливі засоби.

1. Необхідний спеціалізований підрозділ міжнародної поліції по боротьбі з незаконним обігом наркотичних речовин. Нагадуємо, що досі таких підрозділів у складі МОПМ не існує. Наполягаємо, що неприпустимо віддати цю боротьбу саме місцевим правоохоронним органам

з цілого ряду зазначених обставин, тим більше, що на початку операції з підтримання миру на терені операції їх або взагалі не існує, або вони знаходяться в зародковому стані й не в змозі протистояти організованій злочинності. Створення зазначеного підрозділу в складі МОПМ не є прерогативою саме керівництва місії. Рішення про доцільність створення зазначених підрозділів у складі всіх МОПМ необхідно, по-перше, розглянути в Департаменті операцій ООН з підтримання миру та, у разі позитивних висновків, затвердити відповідною Резолюцією Ради Безпеки ООН – для обов'язкового виконання.

2. Необхідна співпраця між цивільною поліцією МОПМ і поліцейськими організаціями держав, з якими мають злочинні зв'язки наркоділки з терену МОПМ. Оскільки наркобізнес на теренах МОПМ від початку розрахований на закордонних споживачів і (часто-густо) на закордонні джерела, тобто йдеться про транснаціональну злочинність, необхідно забезпечити контакти працівників зазначеного підрозділу з колегами з країн, з якими мають стосунки наркозлочинці з терену МОПМ. Отже, необхідні відповідні договори про співпрацю – на кшталт договорів, зразки яких вже існують між поліцейськими організаціями суверенних держав. Для підвищення ефективності такої взаємодії доцільно до розгортання конкретної МОПМ запрошувати поліцейських, фахівців з боротьби з наркобізнесом, саме зі згаданих держав. Така робота також досі не велася. Отже, для її реалізації зазначене питання також доцільно розглянути в ДОПМ ООН – для подальшого впровадження.

3. Необхідна взаємодія ДОПМ ООН з Управлінням ООН з наркотиків і злочинності на стадії підготовки МОПМ. Одною з найважливіших вимог до кожної МОПМ є її ефективність безпосередньо від моменту розташування. Це зумовлено тим, що зволікання з розгортання сил МОПМ: 1) сприяє зміцненню місцевої злочинності протягом відсутності належного опору; 2) уповільнює досягнення місією своїх цілей. Отже, для повноцінного виконання своїх обов'язків цивільною поліцією МОПМ безпосередньо від моменту розташування, їй потрібно багато попередньої інформації, яка, зокрема, сприятиме оптимальній організації цивільної поліції МОПМ: її структурі, національному складу, зв'язкам з поліціями інших держав. На нашу думку, це завдання можна розв'язати за допомогою “Управління ООН з наркотиків і злочинності (УООННЗ)”. Ця організація має багато філій у світі й позиціонує себе, як глобального експерта із зазначених питань. Треба зазначити, що необхідність взаємодії ДОПМ і УООННЗ є велінням часу. Отже, голови обох інституцій висловили впевненість у доцільності співпраці [22]. Хоча досі основним видом послуг, що УООННЗ надає Департаменту Операцій ООН з підтримання миру, є семінари для працівників щодо навчання методам роботи, ми вважаємо, що на стадії підготовки місії, формулювання її мандату й визначення з державами-партнерами саме компетентність УООННЗ необхідна для розв'язання поставлених задач. Зрозуміло, що цей новий напрям взаємодії ДОПМ і УООННЗ також потребує відповідного обговорення на рівні обох зазначених інституцій, а також санкціонування з боку Ради Безпеки ООН у вигляді відповідних резолюцій.

4. Необхідна цілеспрямована комплексна робота з колишніми комбатантами. Цей напрям боротьби з наркобізнесом на терені МОПМ заслугоує на окремий розгляд.

ВДОСКОНАЛЕННЯ РОБОТИ З КОЛИШНІМИ КОМБАТАНТАМИ НА ТЕРЕНАХ МОПМ

1. Необхідність комплексної роботи щодо орієнтування колишніх комбатантів на боротьбу проти наркозлочинності. Справа в тому, що саме молодь є першочерговою ціллю наркозлочинності в сенсі формування з неї ринку споживачів. До того ж саме екс-комбатанти, тобто хлопці з гарним здоров'ям і бойовими навичками, передусім рекрутують наркоділери до своїх лав. У своїй праці “Роль колишніх комбатантів і ветеранів у насильстві в перехідних суспільствах” [23] Д. Гуїн'яї роз'яснює, яким чином молодь після участі в довготривалих збройних конфліктах потрапляє до лав злочинності. Він налічує досить чинників, які підштовхують колишнього комбатанта на цей шлях. За час довготривалого конфлікту молода людина навчилася добре володіти зброєю, поводити всіма, хто без зброї, відчувати себе особою, справа честі якої – боротьба за вітчизну, особою, яка в цьому сенсі завоювала собі повагу й певні привілеї в повоєнному житті. Проте реальність життя після бойових дій жорстоко руйнує ці райдужні передчуття. Молоді люди, які під тим чи іншим приводом ухилялися від участі в збройному конфлікті, не марнували часу, за кордоном одержали затребувані професії та, повернувшись, зайняли гідні позиції в суспільстві. Проте колишні комбатанти залишилися в економічному сенсі – без роботи та надій на працевлаштування, а в психологічному – без поваги й привілеїв з боку суспільства за тяготи й турботи бойового часу та з бажанням помститися за занапащену долю. Отже, одним з важливих чинників утримання комбатантів від участі в наркобізнесі є проблема моральної реабілітації їх у власних очах і перед суспільством.

2. Програма РДР та її недосконалість. З тим, щоб надати колишнім комбатантам шанс входження до цивільного життя, ООН розгорнула на теренах МОПМ так звану “Програму роззброєння, демобілізації та реінтеграції (до суспільства)” (РДР) [24]. Роззброєння означає фізичне усунення бойових засобів від колишніх воюючих сторін (зброя, боєприпаси й т.д.); демобілізація – це розпуск збройних груп; реінтеграція – це процес повернення колишніх комбатантів до громадянського суспільства, зокрема, з метою запобігти можливості відродження збройного конфлікту. Процес реінтеграції включає надання колишнім комбатантам затребуваних цивільних професій швидкого навчання. Сьогодні в процесі РДР беруть участь 16 (шістнадцять) управлінь і підрозділів ООН. Процесу приділяється неабияке значення. Наприклад, протягом одного тільки 2004 року Рада Безпеки ООН підготувала 12 Резолюцій щодо вдосконалення системи РДР – за номерами: 1522 (ДР Конго), 1528 (Кот-д'Івуар), 1536 (Афганістан), 1537 (Сьєрра-Леоне), 1545 (Бурунді), 1561 (Ліберія), 1562 (Сьєрра-Леоне), 1563 (Афганістан), 1565 (ДР Конго), 1571 (Гаїті), 1579 (Ліберія), 1584 (Кот-д'Івуар). Проте той же Д. Гуїн'яї звертає увагу, що, незважаючи на цю роботу, значна частина колишніх комбатантів все ж таки прямує до лав організованої злочинності, оскільки це – найкоротший шлях до покращення економічного стану й своєрідний реванш суспільству за невизнання бойових заслуг [23]. Заздалегідь звернемо увагу, що зазначене Управління ООН з наркотиків і злочинності взагалі не включене до процесу РДР, а також, що цивільна поліція ООН працює в системі РДР лише на першій стадії – в організації роззброєння. На жаль, вона досі не задіяна на етапі моральної реабілітації та реінтеграції до суспільства.

3. СОПР та її недосконалість на теренах МОПМ. Протягом останніх десятиріч у розвинутих державах

широко й цілеспрямовано впроваджується та надає певних успіхів так звана “соціально-орієнтована робота поліції” (СОРП) [25]. Це досить складна система, що потребує кардинальних змін у ставленні до задач правоохоронної служби. Її змістом є заміна діяльності, яка полягає в “обслуговуванні викликів”, на так звану “проактивну діяльність”, яка містить широкомасштабну профілактику при міцній взаємодії з місцевою громадою, оснований на заробленій повазі та довірі громади до поліції. У вітчизняній науковій літературі цю філософію найбільш детально розкрито в дисертаційному дослідженні О.Ю. Синявської [26]. Як вказують конкретні дослідження, сьогодні навіть не кожна стабільна держава відповідає умовам, без виконання яких впровадження СОРП залишається формальним і позитивних результатів не надає [27]. Незважаючи на це, Керівництво ООН прагне впровадження СОРП протягом кожної МОПМ. Ознайомившись у декількох МОПМ з системою впровадження СОРП, ми дійшли висновків, що вона має недоліки. По-перше, УООННЗ не бере участі в процесі РДР, хоча на останньому його етапі (реабілітація й повернення до суспільства) комбатантам вкрай необхідна установа, що наркобізнес є глибоким для країни взагалі, та зокрема для особистості комбатанта і його родини – принаймні через систему жорстких заходів, що планує й здійснює ООН. По-друге, цивільна поліція ООН не бере участі на цьому ж етапі РДР щодо створення підґрунтя для подальшої участі колишніх комбатантів у СОРП з боку громади. По-третє, під наглядом цивільної поліції ООН не створюються добровільні організації комбатантів для надання правомірної взаємної підтримки, зокрема для підтримки комбатанта по завершенні ним проходження РДР.

4. Необхідність пов’язання програми РДР і СОРП для створення добровільних асоціацій підтримання правопорядку. На нашу думку, могутнім важелем у боротьбі з наркозлочинністю в зонах МОПМ може стати створення в межах СОРП добровільних асоціацій підтримання правопорядку, ядром якого можуть послужити колишні комбатанти, котрі пройшли належним чином організовану систему РДР. Зрозуміло, що жоден з них не забажає бачити своїх родичів наркозалежними. Проте сьогодні деякі з них готові пожертвувати здоров’ям і життям багатьох інших осіб заради підвищення власного статусу чи економічного становища. Відповідна освіта в системі РДР (на прикладах тощо) має переконати їх у безперспективності такого вибору для особистості, родини, держави. Отже, ми вважаємо, що принципи створення, правила організації та функціонування таких асоціацій мають бути ретельно розроблені в Дивізіоні поліції ДОПМ ООН сумісно з УООННЗ, виважені в ДОПМ і, за умови позитивних висновків, затверджені відповідною Резолюцією Ради Безпеки (як це робилося при розробці програми РДР). При цьому неухильною вимогою має бути підконтрольність діяльності асоціації – цивільній поліції ООН (по завершенні МОПМ – місцевій поліції). Зокрема, на нашу думку, поліція має ретельно контролювати додержання асоціацією наступних принципів: 1) діяльність виключно в межах правового поля; 2) неозброєність; 3) узгодження персоналій нових членів з поліцією; 4) повну інформованість поліції про діяльність асоціації; 5) періодичне інструктування по навичках, прийомах, стану оперативної обстановки в регіоні (у межах компетенції асоціації) – з боку поліції; 6) застосування системи внутрішньої субординації на підставі тієї, що комбатанти мали протягом участі у війні. Останнє підвищить статус

колишніх командирів і надасть їм стимул боротьби проти злочинності, але не проти суспільства. На нашу думку, існування такої асоціації підвищить статус колишніх комбатантів, незважаючи на рівень їх працевлаштування, надасть їм впевненість у правильності змін, що мають місце під егідою ООН.

Зазначених асоціацій на теренах МОПМ досі не існує. Проте, на нашу думку, їх повсюдність на терені МОПМ має значною мірою підірвати умови існування наркобізнесу.

Зважаючи на викладене, можемо зробити висновки.

1. Широко розповсюджений наркобізнес транснаціонального рівня є іманентним кожному тривалому збройному конфлікту й, відповідно, кожній МОПМ на будь-якому континенті. Причинами є тяжке економічне становище, правовий нігілізм, наявність безконтрольної зброї, пористі кордони, високий рівень безробіття й майже тотальна корупція в усіх шарах влади після тривалого збройного конфлікту. При цьому організована наркозлочинність є чинником, який навіть у стабільних державах становить реальну загрозу безпеці, а в зонах МОПМ виключає можливість їх ефективного завершення.

2. Для здійснення ефективної боротьби проти організованої транснаціональної наркозлочинності необхідним є комплексний підхід. Отже, кожна МОПМ у складі своєї цивільної поліції повинна мати ефективний підрозділ по боротьбі з наркозлочинністю. Для ефективності транснаціональної діяльності зазначений підрозділ міжнародної поліції доцільно формувати з представників тих країн, з якими взаємодіють наркоділки із зони МОПМ. З метою своєчасного одержання відповідної інформації, ДОПМ ООН на стадії підготовки МОПМ необхідно взаємодіяти з УООННЗ. Задля запобігання вступу колишніх комбатантів до лав наркозлочинності необхідно залучати їх до добровільних асоціацій підтримання правопорядку.

3. Для забезпечення ефективного формування й діяльності добровільних асоціацій підтримання правопорядку в зонах МОПМ необхідно пов’язати процеси РДР і СОРП. Для цього для організації й здійснення процесу РДР необхідно залучити міжнародну цивільну поліцію, а також УООННЗ, зокрема, на стадії соціальної реабілітації колишніх комбатантів.

4. Питання доцільності створення й забезпечення ефективності спеціалізованих підрозділів по боротьбі з наркозлочинністю в складі цивільної поліції МОПМ, а також добровільних асоціацій підтримання правопорядку на теренах МОПМ мають пройти обговорення в ДОПМ ООН, УООННЗ і після позитивного рішення бути затвердженими РБ ООН у вигляді відповідних резолюцій.

Література

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 24 квітня 2009 року “Про Стратегію міжнародної миротворчої діяльності України” // Указ Президента України № 435/2009. - [Електронний ресурс]: <http://www.president.gov.ua/documents/9454.html>

2. Телічкін О.О. Правоохоронна діяльність у сфері забезпечення міжнародного миру і безпеки: організаційно-правові засади: дис.... доктора юрид. наук: 12.00.07 / Олексій Олексійович Телічкін. - Харків, 2004. - 428 с.

3. Гридчин А.А. Повышение готовности персонала миротворческих организаций к регулированию региональных конфликтов: автореф. дис. на соискание ученой степени доктора социолог. наук: 22.00.08 / Александр Анатольевич Гридчин. — Орел, 2009. — 43 с. - [Електронний ресурс]: <http://www.dissers.ru/avtoferati>

dissertatsii-sotsiologiya/a72.php

4. Заросило В.О. Адміністративно-правове забезпечення участі працівників органів внутрішніх справ України в міжнародній миротворчій діяльності: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора юрид. наук: 12.00.07 / Володимир Олексійович Заросило. - К.: "ДКС Центр", 2009. - 40 с.

5. Полях А.М. Криміналістична характеристика та основи розслідування контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.09 / Анатолій Михайлович Полях. - Х.: Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого, 2009. - 22 с.

6. Одерій О.В. Розслідування злочинів щодо незаконного обігу наркотичних засобів: дис... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Олексій Володимирович Одерій - Х.: Університет внутрішніх справ, 1997. - 256 с.

7. Пшеничний В.Г. Запобігання поширенню наркотизму в Україні (кримінологічна та кримінально-правова характеристика): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.08 / Валерій Григорович Пшеничний - К.: Національна академія внутрішніх справ України, 2005. - 29 с.

8. Lewis P. Kosovo PM is head of human organ and arms ring, Council of Europe reports / Paul Lewis // The Guardian. - 2010, Tuesday 14 December.

9. Fletcher B. Formation of UNMIK Anti-Prostitution Unit [Electronic source] / Barry Fletcher // Press Release. UNMIK Police Press Office. - 2000. 29 October. - Access mode: <http://www.unmikonline.org/civpol/archive/pr251002.htm>

10. UN survey: Afghanistan accounted for 64 per cent of global opium production in 2012 [Electronic source] // United Nations Assistance Mission in Afghanistan. - 2013. - 7 May. - Access mode:

<http://unama.unmissions.org/Default.aspx?tabid=12254&ctl=Details&mid=15756&Itemid=36789&language=en-US>

11. Sudan worried over "insane" hikes in use of illicit drugs [Electronic source] // Sudan Tribune (Roubaix - France). - 2012. - 14 September. - Access mode: <http://www.sudantribune.com/spip.php?article43880>

12. Smith Ph. Europe: Kosovo Has Lowest Illicit Drug Prices in Region [Electronic source] / Phillip Smith // StoptheDrugWar.org. Washington DC, - 2008, September 26, - issue #553. - Access mode: http://stopthedrugwar.org/chronicle/2008/sep/26/europe_kosovo_has_lowest_illicit

13. Ehrmann E. Brazil feels the Pain of Peacekeeping in Haiti [Electronic source] / Eric Ehrmann // Huffpost World, - 2010, January 26, - Access mode: http://www.huffingtonpost.com/eric-ehrmann/brazil-feels-the-pain-of_b_432713.html

14. To also prevent exchange of drugs, arms, Haiti UN occupation forces construct four bases along the Haitian-Dominican border [Electronic source] // The New York Times, - 2007, January 6. - Access mode: <http://www.wehaitians.com/to%20also%20prevent%20exchange%20of%20drugs%20arms%20haiti%20un%20occupation%20forces%20construct%20four%20bases%20along%20haitian%20dominican%20border.html>

15. Chossudovsky M. Kosovo "Freedom Fighters" Financed by Drug Money [Electronic source] / Michel Chossudovsky // The Albion Monitor, - 2009, February-April. - Issue 178. - Access mode: <http://www.monitor.net/>

[monitor/9904a/klacontra.html](http://www.monitor.net/9904a/klacontra.html)

16. Hajdinjak M. Smuggling in South East Europe: The Yugoslav Wars and the Development of Regional Criminal Networks in the Balkans / Marko Hajdinjak. - Sofia: Center for the study of democracy, 2002. - P. 80.

17. Bosnia and Herzegovina. country overview 2009 [Electronic source] / Lisbon : European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, 2010, January. - P. 39 - Access mode: <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index100328EN.html>

18. McGuire P.L. Narcotics Trafficking in West Africa: A Governance Challenge / Peter L. McGuire // The PARDEE papers: Boston University. -2010, March. - № 9. - P. 40.

19. Jordan D.C. Drug Politics: Dirty Money and Democracies / David C. Jordan - Norman, Oklahoma: University of Oklahoma Press, 1999. - P. 280.

20. O'Neil, Sh. The Real War in Mexico: How Democracy Can Defeat the Drug Cartels / Shannon O'Neil // Foreign Affairs. - 2009. - # 88, 4. - P. 63-77.

21. Bosnia Burns Seized Drugs Worth €10 Million [Electronic source] // Balkan Insight. - 2012, 14 Dec. - Access mode: <http://www.balkaninsight.com/en/article/bosnia-destroys-eaaa-million-worth-ton-of-narcotics>

22. UNODC and United Nations peacekeeping forces team up to combat drugs and crime in conflict zones [Electronic source] // United Nations Office On Drugs and Crime (UNODC Official Site). - 2011, 2 March. - Access mode: <http://www.unodc.org/unodc/en/frontpage/2011/March/unodc-and-dpko-team-up-to-combat-drugs-and-crime-in-conflict-zones.html>

23. Gwinyayi D. The role of ex-combatants and veterans in violence in transitional Societies / Dzinesa Gwinyayi // Violence and Transition Project Roundtable. 7 - 9 May 2008 Concept paper - Johannesburg. Centre for the Study of Violence and Reconciliation. Transitional Justice Programme June 2008 - P. 19.

24. Caramés A. DDR 2009. Analysis of Disarmament, Demobilisation and Reintegration (DDR) Programmes in the World during 2008 / A. Caramés, E. Sanz. - Bellaterra: School for a Culture of Peace, 2009. - 122 p.

25. Community Policing defined [Electronic source] / Washington D.C.: Office of Community oriented Policing Services, 2003. - 14 p. - Access mode: http://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=community+oriented+policing+defin&source=web&cd=4&ved=0CDMQFjAD&url=http%3A%2F%2Fwww.cops.usdoj.gov%2Ffiles%2FRIC%2FPublications%2F030917193-CP-Defined.pdf&ei=5eN_UKi0DrL14QSnS4CQDg&usq=AFQjCNFMia2tmjFZpsBgtbwhHTmUUSUPzQ&cad=rjt

26. Синявська О.Ю. Організаційно-правові засади забезпечення життєдіяльності персоналу органів внутрішніх справ України: дис... доктора юрид. наук: 12.00.07 / Олена Юхимівна Синявська. - Харків: ХНУВС, 2008. - 466 с.

27. Community Policing in Poland [Electronic source] / [Maria Haberfeld, Piotr Walancik, Aaron M. Uydess, Elizabeth Bartels]. - Rockville : National Institute of Justice, 2003. - 196 p. - Access mode: <https://www.ncjrs.gov/App/publications/Abstract.aspx?id=199360>

Пядишев В.Г.
кандидат технічних наук, доцент,
ОДУВС
Надійшла до редакції: 12.10.2013